

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2005. július 20.)

Németország által a Greußener Salamifabrik GmbH húsfeldolgozó üzem javára nyújtott állami támogatásról

(az értesítés a C(2005) 2725. számú dokumentummal történt)

(Csak a német nyelvű szöveg hiteles)

(2005/920/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 88. cikke (2) bekezdése első albekezdésére,

az érintett felek említett cikkeknek ⁽¹⁾ megfelelően észrevételeik megtételére történő felkérését követően, és tekintettel e véleményekre,

mivel:

I. ELJÁRÁS

- (1) Az intézkedésről az EK-Szerződés 88. cikkének (3) bekezdése alapján az 1997. november 6-i levéllel küldtek értesítést. A kedvezményezett nyilvánvalóan már korábban kapott hasonló támogatást. Az intézkedést ezért felvették azon támogatások jegyzékébe, amelyekről nem küldtek értesítést. Az 1998. február 4-i, 1998. június 10-i és 1999. február 4-i leveleivel Németország a Bizottságnak további információkat küldött.
- (2) Az 1999. június 7-i levelével a Bizottság közölte Németországgal arra vonatkozó határozatát, hogy a szóban forgó támogatás miatt megindítja az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerinti eljárást.
- (3) A Bizottság eljárás megindításáról szóló határozatát az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* ⁽²⁾ tették közzé. A Bizottság az érintetteket véleménynyilvánításra kérte fel.
- (4) A beérkezett véleményeket Németországnak azzal a kéréssel továbbították, hogy nyilvánítson véleményt. Németország észrevételei a 2000. február 23-i levéllel érkeztek meg.

- (5) A 2005. május 18-án kelt, 2005. május 23-án beérkezett levelével Németország az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról ⁽³⁾ szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet 7. cikkének (7) bekezdésére hivatkozva a Bizottságot arra kérte, hogy a rendelkezésére álló információk alapján határozatot bocsásson ki.

II. AZ INTÉZKEDÉS LEÍRÁSA

- (6) A kedvezményben részesített vállalat, a Greußener Salamifabrik GmbH egy húsfeldolgozó üzem volt, mely különböző fajtájú kolbász- és húskészítményeket gyártott és értékesített. A vállalat nem foglalkozik állatok levágásával, hanem levágott húst dolgoz fel. A Németország által rendelkezésre bocsátott információk szerint 1999. október 1-jén a Greußener Salamifabrik GmbH vagyona fizetéseképtelenségi eljárást indítottak. A Bizottságot az eljárás eredményéről nem tájékoztatták. Úgy tűnik azonban, hogy a vállalat létesítményeit legalábbis – „Greußener Salami- und Schinkenfabrik GmbH” név alatt – tovább üzemeltették. A jelen határozatban álló észrevételek azonban a később fizetéseképtelenné vált Greußener Salamifabrik GmbH cégre vonatkoznak.
- (7) A folyamatos forgalomcsökkenés oda vezetett, hogy a vállalat 1995. óta veszteségeket könyvelt el, és az üzemi pénzforgalom 1995-től negatív volt. 1996 szeptemberében Dr. Zimmermann & Partner által készített jelentés arra enged következtetni, hogy a vállalat pénzforgalmi helyzete akkoriban rendkívül kritikus volt. Azt, hogy a vállalat pénzügyi nehézségekkel küzdött, a Bizottság eljárás megindításáról szóló határozatában ⁽⁴⁾ közölték, és a vizsgálati eljárás során nem kérdőjelezték meg. Felmerült a Greußener Salamifabrik szerkezetátalakításának szükségessége, amelynek finanszírozásához a vállalatnak 1996 negyedik negyedévében (a Dresdner Bank AG-nál 375 000 DEM és a Sparkasse Erfurt-nál 725 000 DEM összegű) kiegészítő kölcsönt kellett felvennie. A Thüringer Aufbaubank mindkét kölcsönre 80 %-os, 880 000 DEM összeget lefedő kézfizető kezességet vállalt. Erről a kezességről a Bizottság tagállamokhoz címzett 1989. április 5-i SG(89) D/4328 sz. levelének rendelkezéseit megsértve a Bizottságot nem értesítették; ezt a továbbiakban 1. támogatásnak nevezzük.

⁽¹⁾ HL C 238., 1999.8.21., 15. o.

⁽²⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet.

⁽³⁾ HL L 83., 1999.3.27., 1. o. A 2003-as csatlakozási okmánnyal módosított rendelet.

⁽⁴⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet.

- (8) 1997. január 8-án az Ergewa GmbH átvette a kedvezményben részesült vállalat üzletrészeinek 75 %-át. Az új tulajdonos az Oroszországba irányuló, nem biztosított exportüzletekből származó követelésekre külön értékheylesbítéseket, valamint készletleértékelést hajtott végre összesen 1,2 millió DEM összegben. Ez az értékesítések további csökkenésével együtt a mérleg kedvezőtlen alakulásához vezetett, amely újbóli szerkezetátalakítást tett szükségessé.
- (9) Németország 1997. november 6-i értesítésében világossá tette, hogy a Greußener Salamifabrik 1997. évi forgalmi és bevételi céljait nem érte el, a vállalat állandóan fizetőkép telenség veszélyében van, és ebből következik, hogy a vállalat nem képes többé a bankokkal szembeni visszafizetési kötelezettségeinek eleget tenni. 1997 augusztusában ezért a Schitag, Ernst & Young Deutsche Allgemeine Treuhand AG a Greußener Salamifabrik GmbH számára új átalakítási koncepciót készített. Az új átalakítási koncepció háromféle intézkedést irányzott elő.
- a) A pénzügyi szerkezet rendezése:
- a vállalat adóságok alóli részbeni tehermentesítése követelésekről való lemondás útján,
 - a meglévő banki kötelezettségek átütemezése révén,
 - a társasági tagok általi tőkebefizetés révén;
- b) Új értékesítési koncepció kidolgozása és megvalósítása;
- c) Költségcsökkentési intézkedések.

1. Pénzügyi szerkezet

- (10) A szerkezetátalakítás részeként a Sparkasse Erfurt lemondott egy 1,7 millió DEM összegű követelésről. Kompenzálásként a Thüringer Aufbaubank (állami bank) által egy 725 000 DEM összegű kölcsönre korábban vállalt kezességet (vö. a (7) preambulumbeközdéssel) vettek részben igénybe; a szerkezetátalakítás keretében 370 000 DEM összeget (a kezesség összegének 64 %-át) fizettek a Sparkasse Erfurt-nak. Ezenkívül egy olyan kezességet vettek részben igénybe, amelyet a Bürgschaftsbank Thüringen GmbH (magánbank) 1993-ban 1 millió DEM összegű kölcsönre vállalt; 590 000 DEM összeget (a kezesség összegének 74 %-át) fizettek a Sparkasse Erfurt-nak.
- (11) Ezenkívül a Dresdner Bank Erfurt refinanszírozott egy 2,5 millió DEM összegű kölcsönt, amelyet a Sparkasse Erfurt nyújtott. A Dresdner Bank mindazonáltal ezt a kölcsönt csak a feltétellel nyújtotta, hogy a Thüringer Aufbaubank a kölcsön 80 %-ra kezességet vállalt.

- (12) Az új 2 millió DEM összegű kezességről, valamint a korábbi kezesség részbeni igénybevételéről (370 000 DEM) a Bizottságot az EK-Szerződés 88. cikkének (3) bekezdése szerint, valamint annak a tagállamokhoz címzett 1989. április 5-i SG(89) D/4328 sz. levele szerint az 1997. november 6-i levéllel értesítették. Ezt a két intézkedést a következőkben együttesen 2. támogatásnak nevezzük. Németország 1999. február 4-i levelében, majd ismételtén a 2005. május 18-i levelében közölte, hogy a Thüringer Aufbaubank 2 millió DEM összegű kezessége csak a Bizottság általi engedélyezés feltétele mellett nyújtható.
- (13) A Dresdner Bank Erfurt 2,5 millió DEM összegű kölcsönét kifizették a Greußener Salamifabrik GmbH részére.
- (14) Végül az Ergewa GmbH, amely az üzletrészek 75 %-ával rendelkezik, a vállalatnak folyósított még egy 1,5 millió DEM összegű hátrasorolt kölcsönt.

2. Marketingstratégia

- (15) A marketingstratégia a következő három célt tartalmazza: termékfejlesztés, termékpolitika és az értékesítés előmozdítása. Ezek révén általában erősebb piaci orientációt kellene elérni.

3. Költségtakarékossági intézkedések

- (16) A legkönnyebben megvalósítható takarékosági intézkedéseket már egy korábbi szerkezetátalakítás keretében végrehajtották. A szanalási koncepció azonban további költségmegtakarításokat irányzott elő, különösen az áramfogyasztás és a szállítási költségek csökkentése céljából.
- (17) A Bizottsághoz eljuttatott információk szerint ezeknek az intézkedéseknek együttesen a vállalatot újra életképesse kellene tenniük és jövedelmezőségét helyre kellene állítaniuk. Ehhez azonban az 1996. évi 6 845 000 DEM-ről 1998. évben 7 millió DEM-re és 1999. évben 8 millió DEM-re való forgalomnövekedésre lett volna szükség.
- (18) A Bizottság megindította az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerinti eljárást a Greußener Salamifabrik javára végrehajtott említett intézkedéseket illetően, melyek a következőképp foglalhatók össze:

- a Thüringer Aufbaubank 1996 decemberében két, összesen 1,1 millió DEM összegű kölcsönre vállalt 80 %-os kezessége (880 000 DEM összegű kezesség),
- az egyik kezesség részbeni igénybevétele (370 000 DEM) az 1997. évi szerkezetátalakítás/adósság-átütemezés során,
- a Thüringer Aufbaubank második 80 %-os kezessége egy 2,5 millió DEM összegű bankkölcsönre (2 millió DEM összegű kezesség) 1997. évben.

- (19) Mivel a kezességeket egy pénzügyi nehézségek közt lévő vállalat számára vállalták, a Bizottságnak abból kell kiindulnia, hogy a támogatási elem a támogatás nyújtásának időpontjában a kezesség összegének 100 %-ának, azaz 1996. évben 880 000 DEM-nek és 1997. évben 2 millió DEM-nek, tehát összesen 2,88 millió DEM-nek felel meg.
- (20) A Bizottság az említett intézkedésekre vonatkozóan megindította az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerinti eljárást, mert kétségei voltak afelől, hogy: az intézkedés a Bizottság állami kezességvállalásokról szóló, 1989. április 5-i SG(89) D/4328 sz. levelével és a nehéz helyzetben lévő vállalatok megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatások megítélésére szolgáló 1994. és 1997. évi iránymutatásokkal⁽⁵⁾ összhangban áll-e. Az iránymutatásokra vonatkozóan a Bizottságnak kétségei voltak afelől, hogy a vállalat jövedelmezősége a szerkezetátalakítással helyreállítható, hogy betartották azt az alapelvet, hogy szerkezetátalakítási támogatások csak egyszer nyújthatók és hogy a szerkezetátalakítási terv teljes megvalósításának szükségességét betartották.

- (21) Az 1. támogatást állami kezességvállalás formájában nyújtották, mely azt jelenti, hogy annak a Bizottság tagállamokhoz címzett 1989. április 5-i SG(89) D/4328 sz. levelével összhangban kell állnia. Ebben a levélben a Bizottság kijelentette, hogy csak akkor fog kezességeket engedélyezni, ha azok igénybevétele szerződésileg olyan külön feltételekhez kapcsolódik, amelyek még a kedvezményben részesülő vállalat csődbejelentésének lehetőségét is tartalmazhatják. A megküldött információkból nem derül ki, hogy az említett kezességek igénybevétele külön feltételekhez kapcsolódott volna.
- (22) A támogatást azért nyújtották, mert a vállalat pénzügyi nehézségek közt volt és szanálásra szorult. Ezért a támogatást a nehéz helyzetben lévő vállalatok megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatások

megítélésére szolgáló azon közösségi iránymutatások keretein belül kellett megvizsgálni, melyek a kezességvállalás időpontjában érvényben voltak. Az 1. támogatáshoz a Bizottságnak semmilyen információ nem áll rendelkezésére, amely alapján a fent megnevezett iránymutatásokkal való összeegyeztethetőséget meg tudná vizsgálni. A 2. támogatás esetében a szerkezetátalakítási iránymutatásokban álló feltételek közül három nyilvánvalóan nem teljesült. A támogatás révén a vállalat jövedelmezősége szemmel láthatóan nem állt helyre. Ezenkívül a vállalat a jövedelmezőséget látszólag azáltal próbálta meg helyreállítani, hogy problémáit terjeszkedéssel győzi le. Egy ilyen terjeszkedés révén a verseny indokolatlan módon torzulhatna. Végül nem volt világos, hogy a szerkezetátalakítási tervet teljesen megvalósították-e.

III. AZ ÉRINTETTEK ÉSZREVÉTELEI

- (23) A Bizottsághoz a Kemper Fleischwarenfabrik (Nortrup), a Bundesverband der Deutschen Fleischwarenindustrie e.V. (Bonn), valamint egy személyét megnevezni nem kívánó harmadik érintett észrevételei érkeztek be. Mindhárom érintett azt a véleményt képviselte, hogy forgalomnövekedést csak árcsökkentésekkel lehetett volna elérni, mely az ágazat számára káros lett volna. A Bundesverband der Deutschen Fleischwarenindustrie e.V. utalt arra, hogy évente a német húsfeldolgozó üzemek 1 %-a hullik ki. Ezen az intenzív verseny által jellemzett piacon csak a legjobbak tudnak fennmaradni. Ha egy vállalatot mester-ségesen tartanak életben, akkor az ágazat érdekeit sértik. Ezenkívül az ágazat majdnem minden vállalata a javasolt marketingstratégiát követi. A Bundesverband véleménye szerint egy ilyen stratégia jelentős pénzeszközök nélkül – melyek azonban nem álltak rendelkezésre – nem lehet eredményes.

IV. NÉMETORSZÁG ÉSZREVÉTELEI

- (24) A válaszadási határidő meghosszabbítására irányuló kérelmekről eltekintve Németország 1999. július 22-i, 1999. július 28-i, 1999. augusztus 6-i és 2000. február 23-i leveleivel küldött észrevételeket.
- (25) Az első levélben Németország azt közölte, hogy a vállalatot részben átvették.
- (26) A második levélben Németország bejelentette, hogy el kívánja küldeni a kezességvállalási szerződést a kezesség rendelkezésre bocsátásához szükséges feltételekkel, benyújtotta az első szerkezetátalakításhoz készült szerkezetátalakítási tervet és közölte, hogy a második szerkezetátalakítás után várt pénzügyi eredményeket is meg kívánja küldeni. Végül további információkat közölt azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy a forgalmi célokat a második szanálás után miért nem érték el.

⁽⁵⁾ HL C 368., 1994.12.23., 12. o., illetve HL C 283., 1997.9.19., 2. o.

- (27) 1999. július 28-i levelében Németország ezenkívül utalt arra, hogy a vállalat nem tervezi a termelőkapacitás bővítését, hanem továbbra is körülbelül ugyanannyit fog termelni, mint a múltban (1994/1995). A vállalat problémái olyan külső tényezőkre vezethetők vissza, mint a sertéspestisjárvány-kitörések, az orosz piac összeomlása és a BSE-válság. Végül valószínűtlen, hogy a támogatás versenytorzulásokhoz fog vezetni, mivel a kedvezményben részesített vállalat esetében KKV-ról van szó, mely csak Thüringiában folytatja tevékenységét.
- (28) Harmadik, 1999. augusztus 6-i leveléhez Németország mellékelte a kezességvállalási szerződést és az első szerkezetátalakításhoz készült szanalási koncepciót.
- (29) 2000. február 23-i levelében Németország közölte, hogy a Greußener Salamifabrik GmbH vagyonára megindították a csődjeljárást és hogy a bankok felmondták hitelvonalukat. Ezenkívül mellékelte a vállalat fő bankjának, a Dresdner Banknak egy levelét, melyben a bank megállapítja, hogy a versenytársak biztosan szót fognak emelni a támogatás ellen.

V. ÉRTÉKELÉS

Piacszervezések

- (30) Az intézkedések révén egy húsfeldolgozó üzemnek nyújtott támogatást. A marhahús piacának közös szervezéséről szóló 1999. május 17-i 1254/1999/EK tanácsi rendelet ⁽⁶⁾ 40. cikke és a sertéshús piacának közös szervezéséről szóló, 1975. október 29-i 2759/75/EGK rendelet ⁽⁷⁾ 21. cikke szerint e rendelkezések alá eső termékekre az EK-Szerződés 87., 88. és 89. cikkei vannak érvényben. A támogatási intézkedés által érintett ágazatok ezért az állami támogatásokról szóló közösségi előírások alá esnek.

Állami támogatások tilalma az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdése szerint

- (31) Az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint bármilyen állami vagy állami forrásokból nyújtott támogatás, amely bizonyos vállalkozások vagy termelési ágazatok előnyben részesítése által torzítja a versenyt vagy azzal fenyeget, a Közös Piaccaal összeegyeztethetetlen, amennyiben ez érinti a tagállamok közti kereskedelmet.
- (32) A támogatást állami kezességvállalások formájában nyújtották. E kezességvállalásoknak köszönhetően a kedvez-

ményben részesített vállalat pénzt tudott felvenni, hogy fennmaradhasson, ahelyett hogy csődbe jutott volna vagy szerkezetátalakításon esett volna át.

- (33) Az 1. támogatást 1996-ban nyújtották. A be nem jelentett állami támogatásokat a nyújtásuk időpontjában hatályos jogszabályi előírások alapján kell megítélni. Az állami kezességvállalások értékeléséhez a jogalapot 1996-ban a Bizottság tagállamokhoz címzett 1989. április 5-i SG(89) D/4328 sz. levele képezte. E levélben a Bizottság kijelentette, hogy minden állami kezességvállalás az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése alá esik. Ehhez még hozzájárul, hogy a nehéz helyzetben lévő vállalatok megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatások megítéléséről szóló iránymutatások (1994. évi iránymutatások) 2.3. pontja szerint nehéz helyzetben lévő vállalatnak nyújtott állami hitelkezeségeknek feltételezhető, hogy a pénzügyi transzferek állami támogatásokat tartalmaznak. Amint a 7. pontban áll, a kedvezményben részesített vállalat az 1. támogatás nyújtásának időpontjában pénzügyi nehézségekkel küzdött. Az 1994. évi iránymutatások 2.1. pontja szerint a visszaeső jövedelmezőség, a csökkenő forgalmak és egyre kisebb pénzforgalom jellemző tünetei annak, hogy egy vállalat nehéz helyzetben van.

- (34) A 2. támogatást 1997-ben jelentették be. A bejelentett állami támogatásokat a nyújtásuk időpontjában hatályos jogszabályi előírások alapján kell megítélni. Az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének kezességvállalási kötelezettségek és kezességek formájában nyújtott állami támogatásokra való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény ⁽⁸⁾ 4. pontja alatt megnevezik azt a négy feltételt, melyekkel egyes állami garanciák nem jelentenek az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése alá eső támogatást. Mivel Németország világossá tette, hogy a hitelfelvevő, a Greußener Salamifabrik GmbH, a második kezesség nyújtásának időpontjában nehéz helyzetben lévő vállalatnak kellett, hogy számítson (vö. a (9) preambulumbekkezdéssel), az ott megnevezett feltételek közül már az első sem teljesül.

- (35) Következésképp az intézkedés esetében (a Thüringer Aufbaubankon keresztül) állami forrásokból nyújtott támogatásról van szó.

- (36) Mivel a kezességeket pénzügyi nehézségek közt lévő üzem számára vállalták, a Bizottság abból indul ki, hogy a támogatási elem a kezesség összegének 100%-ának, azaz az első kezességnél 880 000 DEM-nek és a másodiknál pedig 2 millió DEM-nek, tehát összesen 2,88 millió DEM-nek felel meg.

⁽⁶⁾ HL L 160., 1999.6.26., 21. o. A legutóbb az 1899/2004/EK bizottsági rendelettel (HL L 328., 2004.10.30., 67. o.) módosított rendelet.

⁽⁷⁾ HL L 282., 1975.11.1., 1. o. A legutóbb a 2003-as csatlakozási okmánnyal módosított rendelet.

⁽⁸⁾ HL C 71., 2000.3.11., 14. o.

- (37) A támogatás bizonyos vállalatokat, jelen esetben egyetlen egy vállalatot, a Greußener Salamifabrik GmbH-t részesíti kedvezményben.
- (38) Az Európai Bíróság joggyakorlata szerint egy vállalat versenyhelyzetének állami támogatás alapján bekövetkező javulása általában azokkal a konkurens vállalatokkal szemben jelent versenytorzítást, amelyek nem kapnak ilyen támogatást⁽⁹⁾. Sem egy támogatás viszonylag kis mértéke, sem a kedvezményben részesített vállalatok viszonylag kis mérete nem zárja ki eleve a tagállamok közti kereskedelem korlátozásának lehetőségét⁽¹⁰⁾.
- (39) Egy intézkedés akkor korlátozza a tagállamok közti kereskedelmet, ha az más tagállamokból való behozatalokat megnehezít vagy más tagállamokba való kivitelek megkönnyít. Ennél az a döntő, hogy a közösségen belüli kereskedelem a kérdéses intézkedés miatt másként alakul vagy félfő, hogy másként alakul.
- (40) A támogatásszabályozás által kedvezményben részesített termékek a tagállamok közti kereskedelem tárgyát képezik⁽¹¹⁾, és ezzel ki vannak téve a versenynek. Ennek következtében attól lehet tartani, hogy a közösségen belüli kereskedelem az intézkedés miatt másként fejlődött.
- (41) Következésképpen a szóban forgó intézkedés az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében támogatást jelent.

Az EK-Szerződés 87. cikkének (2) bekezdése: Mentésítő rendelkezések

- (42) Az állami támogatások EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdésében álló tilalmát a (2) és (3) bekezdésekben mentesítő rendelkezések követik.
- (43) Az EK-Szerződés 87. cikkének (2) bekezdése szerinti mentesítő szabályozás feltételei a támogatási intézkedés fajtája és célkitűzése alapján nem adóttak. Egyébként Németország a 87. cikk (2) bekezdésének alkalmazhatóságával nem élt.

⁽⁹⁾ A Bíróság C-730/79 sz. ügyben 1980. szeptember 17-én hozott ítélete, (EBHT 2671. o., 11. és 12. bekezdések).

⁽¹⁰⁾ A Bíróság C-142/87 sz., Belga Királyság kontra Európai Közösségek Bizottsága ügyben 1990. március 21-én hozott ítélete (EBHT 1990, I-959. o., 43. bekezdés), és a C-278/92, C-279/92 és C-280/92 sz., Spanyolország kontra Európai Közösségek Bizottsága egyesített ügyekben 1994. szeptember 14-én hozott ítélete (EBHT 1994, I-4103. o., 40–42. bekezdések).

⁽¹¹⁾ A húsfeldolgozó jelentős közösségen belüli kereskedelem van. 1996-ban mintegy 8 millió tonna hús (vágott testsúly) volt tárgya az EU-n belüli kereskedelemnek. Ez az 1996. évi összes hústermelés mintegy 23 %-át tette ki (Forrás: Eurostat).

Az EK-Szerződés 87. cikkének (3) bekezdése: mentesítő rendelkezések a Bizottság megítélésében

- (44) Az EK-Szerződés 87. cikkének (3) bekezdése azokat a támogatásokat sorolja fel, amelyek a Közös Piacsal összeegyeztethetőnek tekinthetők. A Szerződéssel való összeegyeztethetőségüket az egyes tagállami állásponton túl a Közösség szempontjából is meg kell vizsgálni. Ahhoz, hogy a Közös Piac sűrűlődsmentes működése biztosítható legyen, a 87. cikk (3) bekezdésében megfogalmazott mentesítő rendelkezéseket szoros értelemben kell értelmezni.
- (45) Az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének a) pontjára vonatkozóan arra kell utalni, hogy a kedvezményben részesített vállalat székhelye olyan régióban van, melynek gazdasági helyzete a regionális célkitűzésű állami támogatásokról szóló iránymutatások⁽¹²⁾ szerint közösségi szinten mérve összességében rendkívül kedvezőtlennek tekinthető (az egy főre eső bruttó belföldi termék – a vásárlóerőn mérve – a közösségi átlag 75 %-a alatt van). A regionális célkitűzésű állami támogatásokról szóló említett iránymutatások (és ezen iránymutatások egy korábbi változata⁽¹³⁾) szerint az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének a) pontja szerinti régiókban az állami támogatások nyújtásáról szóló előírások az agrár-ágazatra nem alkalmazandók. Következésképpen az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének a) pontja nem használható fel az I. mellékletben felsorolt termékek előállításához, feldolgozásához és értékesítéséhez nyújtott támogatás indoklásához.
- (46) Az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének b) pontjára vonatkozóan azt lehet megállapítani, hogy az adott intézkedés sem egy közös európai érdekű fontos tervet, sem a németországi gazdasági élet jelentős zavarának elhárítását nem kell, hogy szolgálja.
- (47) Ezenkívül a rendelkezés nem szolgál és nem is alkalmas arra, hogy az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének d) pontja szerinti célokat megvalósítsa.

Az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja

- (48) Bizonyos gazdasági ágazatok vagy gazdasági területek fejlődésének előmozdítására szolgáló támogatásokat a Bizottság az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerint a Közös Piacsal összeegyeztethetőnek tekinthet, amennyiben azok bizonyos gazdasági ágazatok vagy gazdasági területek fejlődését megkönnyítik és a kereskedelmi feltételeket nem változtatják meg oly módon, mely a közös érdekekkel ütközik.

⁽¹²⁾ HL C 74., 1998.3.10., 9. o.

⁽¹³⁾ HL C 31., 1979.2.3., 9. o.

- (49) A Bizottság a pénzügyi nehézségek közt lévő vállalatoknak nyújtott támogatások EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontjával való összeegyeztethetőségét rendszerint a nehéz helyzetben lévő vállalatok megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló 2004. évi közösségi iránymutatások⁽¹⁴⁾ (2004. évi iránymutatások) alapján ítélné meg. Ezen irányelvek 103. és 104. pontja szerint azonban a Bizottság a 2004. október 10. előtt bejelentett támogatásokat valamint a teljes mértékben a 2004. évi iránymutatások közzététele előtt nyújtott, nem bejelentett megmentési és szerkezetátalakítási támogatásokat a bejelentés időpontjában, ill. a támogatás nyújtásának időpontjában érvényben lévő iránymutatások alapján ítéli meg. Az 1. támogatást 1996-ban nyújtották, a 2. támogatást 1997. novemberében jelentették be. Ebben az időpontban az 1994. évi iránymutatások voltak érvényben. Ezen 1994. évi iránymutatások 2.2. pontja szerint a mezőgazdasági ágazatra a tagállamok megítélése szerint, ezentúl az ebben az ágazatban lévő egyes támogatásban részesülők javára nyújtott megmentési és szerkezetátalakítási támogatásokról szóló, ugyanezen iránymutatások hatályba lépése előtt érvényben lévő külön bizottsági előírások alkalmazhatók. Németország nem kérte e lehetőség igénybe vételét. Ezért az intézkedés értékelése az 1994. évi iránymutatások rendelkezései alapján történik.

1. támogatás

- (50) Az 1. támogatás egy 1,1 millió DEM értékű kölcsönhöz nyújtott 80 %-os állami kezességvállalásra vonatkozik. A Bizottság az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerinti eljárást az alábbi okokból kifolyólag indította el:
- nem volt biztos, hogy a kezesség az állami kezességekre vonatkozó külön feltételekkel összhangban állt,
 - nem volt olyan szerkezetátalakítási terv (szanalási koncepció), melyből az derült volna ki, hogy a támogatás a nehéz helyzetben lévő vállalatok megmentésére és szerkezetátalakítására vonatkozó iránymutatásokkal összhangban áll.
- (51) Németország elküldte a kezességvállalási szerződés másolatát. Eszerint a kezesség csak akkor vehető igénybe, ha a kedvezményben részesített vállalat pénzügyi nehézségek közt van (csődeljárás vagy hasonló) és ha a kezességgel lefedett kölcsön a vállalat egyéb vagyoneértékeinek értékesítése révén nem törleszhető. Ezzel a Bizottság tagállamokhoz címzett 1989. április 5-i SG(89) D/4328 sz. levelében⁽¹⁵⁾ említett feltétel teljesült. Ez azt jelenti, hogy a kezesség az állami kezességekre vonatkozó külön feltételekkel összhangban állt.
- (52) Mivel a kedvezményben részesített vállalat, a Greußener Salamifabrik GmbH a kezesség nyújtásának időpontjában nehéz helyzetben lévő vállalatnak volt tekinthető, a támogatást a nehéz helyzetben lévő vállalatok megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatások megítéléséről szóló, a kezességnyújtás időpontjában érvényben lévő közösségi rendelkezések keretében kell vizsgálni (vö. a (49) preambulumbekezdéssel). A kezességet a kedvezményben részesített vállalat szanalásának keretében nyújtották.
- (53) Németország elküldte a Dr. Zimmermann & Partner 1996. szeptember 9-i jelentését. Németország tájékoztatása szerint e jelentésben arról a szanalási koncepcióról van szó, amelyet az első állami támogatás nyújtásának időpontjában benyújtottak. A jelentés azonban szanalási koncepcióként kétféle szempontból is alkalmatlan: a jelentés státusza nem világos és a jelentésben szerkezetátalakítás nem is kerül említésre.
- (54) A jelentés inkább a vállalat 1996. szeptember 9-i fordulónappal történő leírásának tűnik. Eszerint a vállalat nehézségeit a BSE-válság és a kelet-európai exportpiacok hanyatlása okozta. Mindamelllett a jelentésben – feltehetően egy későbbi időpontban – kézírással módosított számok találhatók. E javítások státusza nem világos. Továbbá az sem világos, hogy a tervet a vállalat tulajdonosai elfogadták-e.
- (55) A jelentés felvilágosítást ad a vállalat 1996. szeptemberi költségvetéséről és tőkeszükségletéről. A meglévő vezetőség megerősítésének leírásától eltekintve nem világos, hogyan kell a vállalat szerkezetátalakítását végrehajtani. Ha a jelentést készítésekor szerkezetátalakítási tervnek gondolták, mely nem világos, azt úgy is lehetne érteni, hogy a vállalat terjeszkedéssel és mindenféle szerkezetátalakítás nélkül le tudná győzni nehézségeit.
- (56) Az 1994. évi iránymutatások szerint egy támogatást akkor lehet a Közös Piacal összeegyeztethetőnek tekinteni, ha a következő feltételek teljesülnek:
- a) a támogatásnak helyre kell állítania a vállalat jövedelmezőségét;
 - b) az elfogadhatatlan, támogatásfüggő versenytorzításokat el kell kerülni;
 - c) a támogatás összegének megfelelő arányban kell állnia a szerkezetátalakítás költségeivel és hasznáival;
 - d) a szerkezetátalakítási terv megvalósítását évente benyújtandó beszámolók alapján ellenőrzik.

⁽¹⁴⁾ HL C 244., 2004.10.1., 2. o.

⁽¹⁵⁾ Ezt a levelet az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének kezességvállalási kötelezettségek és kezességek formájában nyújtott állami támogatásokra való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény (HL C 71., 2000.3.11., 14. o.) helyettesítette.

- (57) A Dr. Zimmermann & Partner jelentése szerint a kedvezményben részesített vállalat forgalma 1994. óta folyamatosan csökkent. A forgalomnak – a jelentés szerint – a következő évben mégis újra növekednie kell. Erre a várt fejlődésre magyarázatot azonban nem ad, bár a jövedelmezőség helyreállítása e fordulattól függött. Az 1994. évi iránymutatások 3.2.2. i. pontja szerint „a vállalat gazdaságosságának javítását (...) mindenekelőtt azon megfelelő, vállalaton belüli intézkedésekkel kell előmozdítani, melyeket a szerkezetátalakítási tervben felsoroltak. Olyan külső tényezőket, mint magasabb árak (...) csak akkor szabad figyelembe venni, ha az adott piaci előrejelzések általánosan elismertek.” Mivel ez a feltétel nem teljesül, a Bizottság nincs azon a véleményen, hogy egy kezesség formájában nyújtott támogatás a jövedelmezőség helyreállításához vezet.
- (58) A jövedelmezőséget forgalomnövekedéssel kellene helyreállítani. Bár a forgalomnövekedést nyilvánvalóan a meglévő termelési kapacitással lehetne elérni, a jövedelmezőséget csak azáltal lehetett volna újra helyreállítani, hogy konkurens vállalatok piaci részesedéseket vesztenek (ha azonban a piac stabil lenne, ahogy a „Szerkezetátalakítási” jelentés megállapítja, a kereslet csökkenne). Ezért a Bizottság arra a következtetésre is jut, hogy a támogatás nem alkalmas arra, hogy elfogadhatatlan versenytorzításokat el lehessen kerülni, mivel a jövedelmezőség helyreállítása a konkurens vállalatok háttérbe szorításához vezetett volna.
- (59) Azt, hogy a szerkezetátalakítás költségeinek és hasznainak arányosságára vonatkozó követelmény teljesül-e, csak nehezen lehet megítélni. A támogatással kedvezményben részesített vállalatoktól általában elvárt, hogy a szerkezetátalakításhoz saját forrásokból vagy külső kereskedelmi finanszírozási forrásokból jelentős hozzájárulást teljesítsenek. A Dr. Zimmermann & Partner jelentése szerint a tulajdonosnak a vállalat számára új tőkét kellene nyújtania, de az nem volt világos, hogy ez valóban megtörtént-e. Ezért a Bizottság nem tudja véglegesen megállapítani, hogy a támogatás ezen a ponton összhangban áll-e az említett 1994. évi iránymutatásokkal.
- (60) Végül nem világos, hogyan kellene a „szerkezetátalakítást” ellenőrizni. Ennek következtében ez az iránymutatásokban megnevezett feltétel sem teljesül.
- (61) A Greußener Salamifabrik GmbH teljesíti a kis és közép-vállalkozásként (KKV) való besorolás kritériumait. Az 1994. évi iránymutatások 3.2.4. pontja szerint a Bizottság a KKV-k számára nyújtandó szerkezetátalakítási támogatásokkal szemben nem fog ugyanolyan szigorú követelményeket támasztani, mint a nagyvállalatok számára nyújtandó szerkezetátalakítási támogatásokkal szemben, mert az ilyen támogatások a kereskedelmi feltételeket általában kisebb mértékben változtatják meg. Ez az enyhébb feltétel a KKV-k számára nyújtandó szerkezetátalakítási támogatások értékelésénél azonban főként a szerkezeti kapacitásfelesleggel rendelkező gazdasági ágazatokban megvalósítandó kapacitáscsökkentésre irányuló kötelezettséget, valamint a beszámolási kötelezettséget érinti. A KKV-kre érvényben lévő enyhébb feltétel ellenére már megállapításra került, hogy a támogatás nem vezet a kedvezményben részesített vállalat jövedelmezőségének helyreállításához (vö. az (57) preambulumbekezdéssel), és hogy az a versenyt indokolatlan módon torzítja.
- (62) Az említett okokból kifolyólag a Bizottság az első támogatást, melyet a Greußener Salamifabrik GmbH-nak 880 000 DEM összegig terjedő állami kezesség formájában nyújtottak, az EK-Szerződés 87. és 88. cikkeivel összeegyeztethetetlennek tartja. Mivel a támogatást jogtalanul nyújtották és az a Szerződéssel összeegyeztethetetlen, azt vissza kell fizetni.

2. támogatás

- (63) A második támogatás az 1997. évi adósságátütemezésnél/szerkezetátalakításnál nyújtott első kezesség keretében 370 000 DEM összeg részbeni igénybevételére és a Sparkasse Erfurtnak történő kifizetésére valamint a Dresdner Bank által 1997-ben rendelkezésre bocsátott 2,5 millió DEM összegű kölcsönre nyújtott 80 %-os állami kezességre vonatkozik.
- (64) Mivel az első állami kezesség, ahogy a (62) preambulumbekezdés alatt kifejtettük, a Greußener Salamifabrik GmbH javára jogtalanul nyújtott, az EK-Szerződés 87. és 88. cikkeivel összeegyeztethetetlen támogatást jelent, ezek a megállapítások az első kezesség második szerkezetátalakítási terv keretében történő részbeni igénybevételére is érvényesek.
- (65) A 2,5 millió DEM összegű kölcsönre nyújtott 80 %-os állami kezességet az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének kezességvállalási kötelezettségek és kezességek formájában nyújtott állami támogatásokra való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény rendelkezései szerint kell értékelni (vö. a (34) preambulumbekezdéssel). A kezességre vonatkozó, Thüringer Aufbaubank által alkalmazott Bizottság előtt lévő általános feltételekből látható, hogy a kezességet csak akkor lehet igénybe venni, ha a kedvezményben részesítendő vállalat pénzügyi nehézségek közt van (csődeljárás vagy hasonló) és ha a kezességgel lefedett kölcsön a vállalat egyéb vagyonértékeinek értékesítése révén nem törleszhető (vö. az (51) preambulumbekezdéssel). A Bizottság említett közleményének 5.3. pontja alatt megnevezett külön feltételek ezzel teljessé válnak.
- (66) Az 1994. évi iránymutatások 2.1. pontja szerint a jellemző tünetei annak, hogy egy vállalat nehézségek közt van, a visszaeső jövedelmezőség, a növekvő veszteségek, a csökkenő forgalmak, növekvő raktár, kapacitásfelesleg, és egyre kisebb pénzforgalom, növekvő eladósodás és kamatterhek, valamint az alacsonyabb nettó mérleg szerinti érték.

- (67) Mivel Németország nyilvánvalóvá tette, hogy a vállalatot állandóan fizetési képtelenség veszélyeztette, megállapításra került, hogy a Greußener Salamifabrik GmbH a kezességnyújtás időpontjában nehéz helyzetben lévő vállalat volt (vö. a (9) és (34) preambulumbekezdéssel). Ezért a támogatást a nehéz helyzetben lévő vállalatok megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatások megítéléséről szóló, érvényben lévő közösségi rendelkezések szerint kell megvizsgálni. Ahogy a (49) preambulumbekezés alatt kifejtettük, itt az 1994. évi iránymutatásokról van szó. A Bizottság e támogatás miatt megindította az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerinti eljárást, mert kétségei voltak afelől, hogy az 1994. évi iránymutatások alábbi feltételei teljesültek:
- a) szerkezetátalakítási támogatásokat csak egyszer lehet nyújtani;
 - b) a támogatásnak a vállalat jövedelmezőségének helyreállításához kellene vezetnie;
 - c) a támogatás nem vezethet elfogadhatatlan versenytorzításokhoz, és
 - d) a szerkezetátalakítási terv végrehajtását évente benyújtandó jelentések alapján kell ellenőrizni.
- (68) Az 1994. évi iránymutatások 3.2.2. i. pontja szerint szerkezetátalakítási támogatásokat rendszerint csak egyszer lehet nyújtani. Németország ehhez a ponthoz nem nyilatkozott.
- (69) Az a tény, hogy a második szerkezetátalakítás keretében egy további támogatást nyújtottak, sérti azt az alapelvet, mely szerint szerkezetátalakítási támogatásokat csak egyszer szabad nyújtani.
- (70) A Bizottság kétségbe vonta, hogy a szerkezetátalakítási terv, melyet a (második kezesség formájában nyújtott) második szerkezetátalakítási támogatás indoklásául benyújtottak, a vállalat jövedelmezőségének visszaállításához fog vezetni. Ehhez jelentős forgalomnövekedésre lett volna szükség. Valószínűtlennek látszott azonban, hogy ez ténylegesen megvalósulhatna, főként, miután az első forgalmi előrejelzések már az eljárás megindításának időpontjában is túl optimistának bizonyultak. Németország nem küldött indoklást vagy magyarázatot a közölt forgalmi előrejelzésekhez. A Bizottságnak ezért továbbra is kétségei vannak afelől, hogy az a feltétel, hogy a szerkezetátalakítási terv révén a vállalat hosszú távú jövedelmezősége helyreállítható, teljesül.
- (71) Az elfogadhatatlan versenytorzítások kritériumával kapcsolatban Németország két érvet hozott fel. Először is, az illető vállalkozás túl kicsi ahhoz, hogy a verseny torzíthatná vagy a Közösségen belüli kereskedelmet befolyásolhatná. Másodsor a vállalat termelőkapacitását nem fogja kibővíteni, hanem csupán a meglévő kapacitásokat fogja jobban használni.
- (72) Az első érvet az Európai Bíróság joggyakorlata cáfolja meg (vö. a (38) preambulumbekezdéssel). A második érvhez el kell mondani, hogy a Bizottság az 1994. évi iránymutatások 3.2.2. ii. pontja szerint kapacitáscsökkentést csak Közösségen belüli strukturális kapacitásfeleslegek megléte esetén ír elő. Az eljárás megindításának időpontjában a Bizottság megállapította, hogy az érintett ágazatban nem voltak kapacitásfeleslegek. Mindenesetre a Bizottság feltette a kérdést, hogyan lehet az intézkedést közös érdekekben állónak tekinteni, ha az termelésnövekedést célzott és a termelésnövekedés automatikusan a konkurens vállalatok piaci részesedéseinek visszaeséséhez vezetett.
- (73) Németország semmilyen módon nem nyilatkozott arról, hogyan nyelhetette el a piac a nagyobb termelést, anélkül, hogy a konkurens vállalatokra negatív hatást gyakorolt volna. Ezenkívül Németország nem szolgáltatott adatokkal az adott vállalat számára megjelenő haszon és az ágazat egészére nézve felmerülő költségek közti aránnyal kapcsolatban. Ezért a Bizottság nem tudja megítélni, hogy a támogatás elkerüli-e az elfogadhatatlan versenytorzításokat.
- (74) Németország nem szolgáltat információkkal a szerkezetátalakítási terv végrehajtásának ellenőrzéséről.
- (75) 1997. január 8-án az Ergewa GmbH átvette a kedvezményben részesített vállalat üzletrészeinek 75 %-át. Nem világos, hogy az Ergewa az 1994. évi iránymutatások értelmében KKV-ként sorolható-e be és hogy ezzel a Greußener Salamifabrik GmbH helyzetében, melyben az Ergewa az üzletrészek több, mint 25 %-át birtokolja, következett-e be változás. Még akkor is, ha a KKV-k számára nyújtandó szerkezetátalakítási támogatások megítélésénél az enyhébb feltételt vesszük alapul (1994. évi iránymutatások 3.2.4. pontja), meg kell állapítani, hogy – ahogy a 72. pont alatt kifejtettük – az ágazatban nincsenek kapacitásfeleslegek, és az ellenőrzési követelmények értékelését elégtelen információk miatt nem lehet elvégezni. Az a tény, hogy a kedvezményben részesített vállalat valószínűleg még 1997-ben is KKV-ként lett volna besorolható, így semmit sem változtat a szóban forgó támogatás megítélésén.
- (76) Az említett okokból kifolyólag a Bizottság azon a véleményen van, hogy a második támogatás, melyet a Greußener Salamifabrik GmbH-nak 2 millió DEM összegig terjedő állami kezesség formájában nyújtottak, az EK-Szerződés 87. és 88. cikkével összeegyeztethetetlen. Németország 1999. február 4-i levelében, majd ismételtelen 2005. május 18-i levelében közölte, hogy a kezesség csak a Bizottság általi engedélyezés feltétele mellett volt nyújtható. Mivel e kezesség keretei közt nem került sor kifizetések teljesítésére, ennek a Szerződéssel összeegyeztethetetlen támogatásnak a visszafizetése szükségtelen.

VI. KÖVETKEZTETÉS

- (77) A Bizottság megállapítja, hogy az állami támogatás, melyet 880 000 DEM összegben (1. támogatás), ill. 2 millió DEM összegben (2. támogatás), tehát összesen 2,88 millió DEM összegben 1,1 millió DEM, ill. 2,5 millió DEM, tehát összesen 3,6 millió DEM értékű kölcsönökhöz nyújtottak, a Közös Piacal összegegyeztetetetlen.
- (78) A jogtalanul nyújtott és a Szerződéssel összegegyeztetetetlen támogatásokat vissza kell fizetni. A Bizottság megállapítja, hogy a Greußener Salamifabrik GmbH vagyona 1999. október 1-jén csődeljárást indítottak. Mivel a Bizottság számára nem ismert, hogy a vállalat fennállásának a csődeljárás véget vetett-e, a visszafizetés lehetősége szerint továbbra is helyénvaló.
- (79) A Bizottság felhívja Németország figyelmét, hogy az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének kezességvállalási kötelezettségek és kezességek formájában nyújtott állami támogatásokra való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény 6.4. és 6.5. pontjai szerint azt a kérdést, hogy a támogatás jogellenessége az állam és harmadik érintettek közti jogviszonyt érinti-e, az államon belüli jog szerint kell megvizsgálni. Bizonyos körülmények közt nemzeti bíróságoknak kell megvizsgálni, hogy az államon belüli jogszabályi előírások szemben állnak-e a garanciaszerződések betartásával; e kérdés vizsgálata során figyelembe kellene venniük a Közösségi Jog megsértését,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

A Németország által 1996-ban a Greußener Salamifabrik GmbH-nak 880 000 DEM összegű kezesség formájában nyújtott támogatás a Közös Piacal összegegyeztetetetlen.

2. cikk

(1) Németország minden szükséges intézkedést megtesz, hogy az 1. cikkben megnevezett kezesség keretében kifizetett összegeket a támogatásban részesülőtől visszakövetelje.

(2) A támogatás visszakövetelése a nemzeti eljárások szerint haladéktalanul megtörténik, amennyiben ezek lehetővé teszik a határozat azonnali, tényleges végrehajtását. A visszakövetelendő összegek kamatokat attól az időponttól kezdve foglalnak magukba, amelytől a jogellenes támogatás a támogatásban részesülőnek rendelkezésére állt, mégpedig a tényleges visszafizetésükig. A kamatokat a regionális támogatások támogatási egyenértékének számításához alkalmazott referencia kamatláb alapján számítják.

3. cikk

A Németország által tervezett, a Greußener Salamifabrik GmbH-nak 2 millió DEM összegű kezesség formájában nyújtandó támogatás a Közös Piacal összegegyeztetetetlen.

Ezen okból kifolyólag ez a támogatás nem nyújtható.

4. cikk

Németország a jelen határozat ismertetésétől számított két hónapon belül közli a Bizottsággal azokat az intézkedéseket, melyeket a határozat teljesítéséhez végrehajtottak.

5. cikk

Ennek a határozatnak a címzettje a Német Szövetségi Köztársaság.

Kelt Brüsszelben, 2005. július 20-án.

a Bizottság részéről

Mariann FISCHER BOEL

a Bizottsági tagja